

дяда Господина, та се съгласили и сгодили. И двамата по народност цигани. ... А дъщеря ѝ се венча с Гунча, която заведе Гунчо в с. Епча (дн.с. Тихомирово, Старозагорско – б.а.), да му гледа къщата, а той да принася, който стана селски свинар. Гунчо принася с торбата, коконата му изнася с иглата, догде да се нагласи и да намери друг момък за мъж и избяга с него къде Бакаджик (Ямболско – б.а.). А Гунчо си остана пак Гунчо, цигания, та пак цигания, иди речи, че е лоша, с камъни те убиват...” (Кънчев 1995: 80).

В Османската империя *административните длъжности са за мъжете*. Цигани се назначават в обслужването на съобщителната мрежа. Куриерът, придружаващ френския лекар и пътешественик д-р Ами Буе по пътя му към Константинопол през 1836-1837 г., е циганин. В Калофер пощаджия е Хасан – местен циганин. „В събота Хасан пощаджията, възседнал дръгливия си кон, занасяше в Казанлък чантата с писмата за навън, а в четвъртък отиваше и взимаше другата чанта с писма пък за Калофер” (Начов 1927: 59). През 1873 г. поп Минчо Кънчев се откарва от старозагорския конак на заточение с “талига, която е с един кон: на поща сюрюджи ченгене Хасан Пискулията”.

В първите десетилетия след Освобождението през 1878 г. в българските земи протичат бурни миграционни процеси. Турците постепенно напускат възродената държава и се придвижват към територията на Османската империя. От останалите под чуждо владичество Македония и Одринска Тракия пристигат многобройни български бежанци, а с тях и цигански групи. В резултат на мирните договори след Балканските войни (1912-1913) и Първата световна война (1914-1918) следват нови големи изселнически вълни, в които също са увлечени и много цигани. Те се установяват за постоянно в новите граници на балканските мултиетнически държави. Националните преброявания на населението в Царство България (1900, 1910, 1920 и 1926 г.) показват нарастване броят на циганите родени в съседните балкански държави. Устната история на тракийските калайджии е запазила спомен, че са дошли тук от района на гр. Гюмюрджина, Гърция. Миграциите на циганите рудари/копанари също следват малцинствената политика на балканските правителства в междувоенния период. С една или друга своя етническа специфика, те попадат в рамките на определен тип население, подлежащо на изселване. След Втората балканска война (1913), когато с Букурещкия мирен договор Южна Добруджа е дадена на Румъния, в българските територии се установяват нови семейства от метагруповата общност. Възрастни представители помнят преселването си в българските земи през 30-те и началото на 40-те год. на XX в. Като християни в Турция те стават част от размяната на религиозните малцинства след войната с Гърция през 1922-1923 г. „Бати му на свекъра ми минал границата със седем мечки”. Дошли в България от Димотика, а същата година се били